

VĂN MẪU LỚP 9

PHÂN TÍCH KHỔ THỨ HAI BÀI THƠ ĐỒNG CHÍ

Phân tích khổ thứ hai bài thơ Đồng chí mà Học247 giới thiệu dưới đây sẽ giúp các em cảm nhận được hoàn cảnh, tâm tư, tình cảm của những người lính cụ Hồ trong thời kì kháng chiến chống thực dân Pháp. Đồng thời, dàn bài chi tiết và bài văn mẫu này sẽ giúp các em định hướng được cách phân tích một vấn đề trong một tác phẩm văn học. Mời các em cùng tham khảo!

A. SƠ ĐỒ TÓM TẮT GỢI Ý

B. DÀN BÀI CHI TIẾT

1. Mở bài

- Giới thiệu vài nét về tác giả Chính Hữu, tác phẩm Đồng chí và hoàn cảnh sáng tác
- Khái quát nội dung + nghệ thuật
- Giới thiệu, chép lại khổ thơ

*Ruộng nương anh gửi bạn thân cày
 Gian nhà không mặc kệ gió lung lay
 Giếng nước gốc đa nhớ người ra lính.
 Anh với tôi biết từng cơn ớn lạnh,
 Sốt run người, vầng trán ướt mồ hôi.
 Áo anh rách vai
 Quần tôi có vài mảnh vá*

Miệng cười buốt giá

Chân không giày

Thương nhau tay nắm lấy bàn tay!

2. Thân bài

* Hiểu thấu hoàn cảnh, tâm tư, tình cảm của nhau

- Những người lính cũng là những người bạn tri âm tri kỉ của nhau. Trong cuộc chiến đấu cam go, ác liệt, họ đã cùng nhau chia sẻ ngọt bùi. Những lời tâm sự về quê anh, làng tôi đã giúp họ hiểu hoàn cảnh của nhau hơn. Họ đều là những người nông dân ở những miền quê nghèo khó. Nghe theo tiếng gọi của Tổ quốc, họ đã rời bỏ mái đình, cây đa, giếng nước, để lại sau lưng tất cả những gì yêu dấu và bước vào cuộc chiến. Họ đã hiểu bạn như hiểu mình:

Ruộng nương anh gửi bạn thân cày

Gian nhà không mặc kệ gió lung lay

Giếng nước gốc đa nhớ người ra lính.

- Hoàn cảnh của anh cũng giống tôi. Ta gửi lại ruộng nương cho bạn thân giúp đỡ, “gian nhà không mặc kệ gió lung lay”. Hình ảnh “gian nhà không” kết hợp với từ láy “lung lay” ở cuối câu thơ giúp ta cảm nhận được sự trống trải, khô khan của một gia đình vắng người trụ cột.

Người lính cũng hiểu điều đó, lòng anh cũng lưu luyến muốn ở lại. Nhưng đứng trước cảnh xâm lăng, là một người con của Tổ quốc, anh đã đặt lòng yêu nước lên trên tất cả. Đặt nghĩa chung lên trên tình riêng. Hai chữ “mặc kệ” đã thể hiện thái độ lên đường thật rõ ràng, dứt khoát. Nó gọi cho ta nhớ đến hình ảnh những anh Vệ quốc đoàn trong bài “Đất nước” của Nguyễn Đình Thi: “Người ra đi đầu không ngoảnh lại / Sau lưng thềm nắng lá rơi đầy”. Nhưng người lính của Chính Hữu vẫn còn nặng lòng với quê hương nhiều lắm. Từ “mặc kệ” mang đậm chất khẩu ngữ rất ít khi xuất hiện trong thơ nhưng lại mang ý nghĩa khẳng định ý chí quyết tâm, sự dứt khoát của người lính khi họ bước vào cuộc chiến. Đây không phải là sự phó mặc, mà theo ngôn ngữ của người lính chỉ là một sự hoãn lại, đợi chờ cách mạng thành công. Vì nếu vô tình thì ở nơi chiến trường, làm sao họ cảm nhận được từng cơn gió lạnh lùa vào gian nhà trống của gia đình mình. Làm sao họ cảm nhận được tình thương nhớ hồn hậu của quê hương:

Giếng nước gốc đa nhớ người ra lính

Hình ảnh ẩn dụ “giếng nước gốc đa” thường được sử dụng trong ca dao để nói về quê hương làng xóm. Nhà thơ đã vận dụng tài tình chi tiết ấy, kết hợp với phép nhân hóa để gợi tả cảm giác phía sau người lính còn cả một gia đình, một hậu phương vững chắc đang chờ đợi. Ở đây chủ thể trong câu thơ không phải người lính, mà chính “giếng nước gốc đa” mới là chủ thể trữ tình. Đó là nơi họ sinh ra, lớn lên, dù có dứt khoát thế nào họ cũng không thể quên được. Chính cái thâm tình với hậu phương ấy đã biến thành động lực để người lính chiến đấu, không chỉ vì độc lập tự do cho Tổ quốc, mà còn để giải phóng quê hương. Và ở đây, nơi chiến trường những người lính lại tìm được những tình cảm ấm áp và hồn hậu của quê nhà

trong người bạn đồng chí của mình. Họ soi vào nhau, thấu hiểu và đồng cảm về tất cả. Tình đồng chí là bước đệm để nhà thơ mở ra vẻ đẹp tâm hồn của người lính: hy sinh thầm lặng vì Tổ quốc nhưng vẫn luôn nhớ về quê hương, gia đình ở hậu phương.

* Chia sẻ những khó khăn, khắc nghiệt của thiên nhiên, của vật chất đời thường. Và chính tâm hồn cao đẹp của tình đồng chí ấy đã giúp người lính vượt qua mọi gian lao, thách thức:

Anh với tôi biết từng cơn ớn lạnh

Sốt run người vừng trán ướt mồ hôi

Áo anh rách vai

Quần tôi có vài mảnh vá

Miệng cười buốt giá

Chân không giày

Một loạt những từ ngữ “ớn lạnh”, “sốt run người”, “ướt mồ hôi” đã đặc tả những cơn sốt rét rừng khủng khiếp mà rất quen thuộc với người lính thời ấy. Nếu trong cuộc sống gia đình, anh được bàn tay dịu dàng của người mẹ, người vợ ân cần chăm sóc thì ở đây, bàn tay ấy được thay bằng bàn tay của đồng đội. Sự chăm sóc ấy có thể vụng về, nhưng vẫn tràn đầy sự quan tâm, thấm đẫm tình đồng chí. Câu thơ đang vươn dài bỗng rút ngắn lại, chuyển sang âm điệu chậm rãi của phép liệt kê, tái hiện lại cuộc sống thiếu thốn của đời lính. Đi kháng chiến, anh lính nông dân mang theo cả cái nghèo vào chiến khu. Quân đội ta ngày ấy thiếu thốn đủ thứ, từ quân lương, quân y đến quân phục, quân trang, quân dụng,... Thiếu cả đến cái phương tiện tối thiểu để giữ ấm bàn chân là đôi giày. Nhưng khi ta đọc đoạn thơ lên, cái khổ chỉ là một yếu tố phụ, vì tình đồng chí đã tỏa hơi ấm và tiếp thêm sức mạnh cho người lính. Cặp đối ứng “áo anh rách vai” - “quần tôi có vài mảnh vá” là gợi cái thiếu thốn nhưng thực chất lại mang ý nghĩa bổ sung. Tác giả miêu tả hai con người nhưng người đọc lại cảm thấy chỉ có một hình ảnh duy nhất - “đồng chí”. “Đồng chí” không còn chỉ là tình cảm gắn bó keo sơn giữa những người lính mà đã trở thành một hình tượng có thực. Hình tượng ấy hóa thân vào những chi tiết nhỏ nhất nhất trong cuộc sống của người lính: “rách vai”, “có vài mảnh vá”, “chân không giày”, ở đây không còn sự khoa trương, tô vẽ như trong bài thơ “Ngày về”: “Rách tả tơi rồi đôi giày vạn dặm / Bụi trường chinh phai bạc áo hào hoa”. Chất liệu hiện thực trong “Đồng chí” rất thật, thật tới mức trần trụi. Bài thơ lấy cảm hứng từ chiến dịch Việt Bắc thu đông 1947 mà tác giả tham gia cùng đồng đội nên ông hiểu và cảm nhận được rất rõ cái gian khổ mà người lính phải chịu đựng.

* Lạc quan, tin tưởng: Nhưng trong hoàn cảnh đó, người lính vẫn “miệng cười buốt giá”. Tác giả đã rất tài tình khi tả nụ cười mà khiến người đọc cảm nhận được cái lạnh giá tê buốt của núi rừng mùa đông. Hình ảnh ấy vượt qua cái khắc nghiệt của chiến trường để đọng lại trong ta một ấn tượng thật đẹp về tinh thần lạc quan, về khí phách anh hùng, về sức chịu đựng bền bỉ, về sự hy sinh âm thầm của người chiến sĩ. Nó gợi cho ta nhớ đến cái cười âm vang cả Trường Sơn của những người lính lái xe trong thơ Phạm Tiến Duật: “Nhìn nhau mặt lấm cười ha ha”.

* Đoàn kết thương yêu nhau

- Sức mạnh đoàn kết đã khiến họ vượt qua tất cả. Không chỉ có tinh thần lạc quan tin tưởng mà còn có tình yêu thương đoàn kết gắn bó với nhau. Đó chính là nét đẹp khiến cho những người lính trong bài thơ “Đồng chí” sống mãi.

Thương nhau tay nắm lấy bàn tay

Trong bất cứ hoàn cảnh nào, dù khó khăn gian khổ đến đâu, chỉ cần một cái nắm tay là hai con người hòa vào làm một, hòa vào thành “đồng chí”. Với họ, bàn tay đã thay cho những lời nói, lời hứa, lời quyết tâm cùng nhau chiến đấu để bảo vệ Tổ quốc. Họ đã truyền cho nhau hơi ấm, sức mạnh niềm tin qua bàn tay nắm chặt. Đó là bàn tay giao cảm thay lời muốn nói, bàn tay của sự đoàn kết, gắn bó keo sơn. Bàn tay ấy truyền hơi ấm, cảm thông, động viên, chia sẻ, thắt chặt tình người, tình bạn. Nếu như trong thơ Phạm Tiến Duật, người lính “Bắt tay nhau qua cửa kính vỡ rồi” để gần nhau hơn trên chặng đường dài thì với Chính Hữu, cái nắm tay đầy tình thương kia là biểu tượng cao đẹp, nồng ấm và thiêng liêng nhất của tình đồng chí. Chiến tranh có thể tàn phá, cướp đi tất cả, nhưng không thể giết chết mối liên kết ấy. Chất liệu hiện thực sinh động chỉ là cái nền để tôn lên vẻ đẹp sâu lắng và sức mạnh của tình đồng chí - tình cảm đã giúp tác giả và biết bao người lính khác sống qua những tháng ngày lửa đạn.

* Đánh giá nâng cao

3. Kết bài

- Đối với nghệ thuật, người nghệ sĩ phải bén rễ vào cuộc đời, hút lấy nguồn nhựa dạt dào ngầm chảy trong lòng cuộc sống, đem tới luyện trong cảm xúc của mình để kết tinh thành những viên ngọc sáng ngời để lại cho đời. Nhà thơ Chính Hữu đã làm được điều đó. Đến với “Đồng chí”, ta cảm nhận được hình ảnh người lính cách mạng và tình cảm gắn bó keo sơn của họ

- Qua ngôn ngữ, hình ảnh cô đọng, chân thực và gợi cảm, bài thơ đã khắc họa nên bức tranh sống động và hiện thực nhất về một quá khứ gian khổ vô cùng nhưng đầy ắp tình đồng đội, về những con người đã vượt qua tất cả để giành lấy hòa bình, độc lập ngày hôm nay.

Website **HOC247** cung cấp một môi trường **học trực tuyến** sinh động, nhiều **tiện ích thông minh**, nội dung bài giảng được biên soạn công phu và giảng dạy bởi những **giáo viên nhiều năm kinh nghiệm, giỏi về kiến thức chuyên môn lẫn kỹ năng sư phạm** đến từ các trường Đại học và các trường chuyên danh tiếng.

I. Luyện Thi Online

Học mọi lúc, mọi nơi, mọi thiết bị – Tiết kiệm 90%

- **Luyện thi ĐH, THPT QG:** Đội ngũ **GV Giỏi, Kinh nghiệm** từ các Trường ĐH và THPT danh tiếng xây dựng các khóa **luyện thi THPTQG** các môn: Toán, Ngữ Văn, Tiếng Anh, Vật Lý, Hóa Học và Sinh Học.
- **Luyện thi vào lớp 10 chuyên Toán:** Ôn thi **HSG lớp 9** và **luyện thi vào lớp 10 chuyên Toán** các trường *PTNK, Chuyên HCM (LHP-TĐN-NTH-GĐ), Chuyên Phan Bội Châu Nghệ An* và các trường Chuyên khác cùng *TS. Trần Nam Dũng, TS. Phạm Sỹ Nam, TS. Trịnh Thanh Đèo và Thầy Nguyễn Đức Tấn*.

II. Khoá Học Nâng Cao và HSG

Học Toán Online cùng Chuyên Gia

- **Toán Nâng Cao THCS:** Cung cấp chương trình Toán Nâng Cao, Toán Chuyên dành cho các em HS THCS lớp 6, 7, 8, 9 yêu thích môn Toán phát triển tư duy, nâng cao thành tích học tập ở trường và đạt điểm tốt ở các kỳ thi HSG.
- **Bồi dưỡng HSG Toán:** Bồi dưỡng 5 phân môn **Đại Số, Số Học, Giải Tích, Hình Học và Tổ Hợp** dành cho học sinh các khối lớp 10, 11, 12. Đội ngũ Giảng Viên giàu kinh nghiệm: *TS. Lê Bá Khánh Trình, TS. Trần Nam Dũng, TS. Phạm Sỹ Nam, TS. Lưu Bá Thắng, Thầy Lê Phúc Lữ, Thầy Võ Quốc Bá Cẩn* cùng đội HLV đạt thành tích cao HSG Quốc Gia.

III. Kênh học tập miễn phí

*HOC247 NET cộng đồng học tập miễn phí
HOC247 TV kênh Video bài giảng miễn phí*

- **HOC247 NET:** Website học miễn phí các bài học theo **chương trình SGK** từ lớp 1 đến lớp 12 tất cả các môn học với nội dung bài giảng chi tiết, sửa bài tập SGK, luyện tập trắc nghiệm miễn phí, kho tư liệu tham khảo phong phú và cộng đồng hỏi đáp sôi động nhất.
- **HOC247 TV:** Kênh **Youtube** cung cấp các Video bài giảng, chuyên đề, ôn tập, sửa bài tập, sửa đề thi miễn phí từ lớp 1 đến lớp 12 tất cả các môn Toán- Lý - Hoá, Sinh- Sử - Địa, Ngữ Văn, Tin Học và Tiếng Anh.